

20.11.2024

Uudenmaan ELY-keskus (Ympäristö ja luonnon-
varat)
PL 36 (Asemapäällikönkatu 14)
00521 HELSINKI

Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon lausunto koskien Itä- rata Oy:n Itärata-hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa

HEL 2024-013575 T 00 01 06

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on pyytänyt Keski-Uudenmaan alueelliselta vastuumuseolta lausuntoa Itäradan ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa. Itäradan YVA-ohjelma käsittää ympäristövaikutusten arvioinnin Itäradasta eli Lentoradan ja Kouvolan välisestä, Porvoon kautta kulkevasta ratayhteydestä. Museon lausuu asiasta kulttuuriympäristöjen vaalimisen näkökulmasta Tuusulan ja Keravan osalta.

YVA-menettelyn aikana Itäradasta laaditaan alustava yleissuunnitelma. Suunnittelun lähtökohtana on tammikuussa 2024 valmistunut Itäradan pääsuuntaselvitys. Alustavassa yleissuunnitelmassa tarkennetaan pääsuuntaselvityksen ratalinjavaihtoehtoja: lisäksi voidaan tutkia myös uusia ratalinjavaihtoehtoja. Hankkeen keskeisenä tavoitteena on mahdollistaa nykyistä nopeampi kaukojunaliikenne itäiseen Suomeen: Savon ja Karjalan ratoja pitkin Kuopioon, Joensuuhun ja Kainuuseen. Lisäksi tavoitteena on yhdistää Porvoon kaupunki nopean rataliikenteen ja lähijunaliikenteen piiriin. Valmistuessaan yhteys Itärataa pitkin on sujuvampi itäisestä Suomesta Helsinki–Vantaan lentoasemalle.

Linjavaihtoehdot erkaantuvat Lentoradan tunnelista Vantaan ja Tuusulan rajalla ja liittyvät nykyiseen rataverkkoon Korian alueella Kouvolassa. Itäradan kokonaispituus on noin 110–114 kilometriä riippuen valittavasta vaihtoehdosta. Rataa suunnitellaan yhdeksän kunnan alueelle, jotka ovat Vantaa, Tuusula, Kerava, Sipoo, Porvoo, Loviisa, Lapinjärvi, Myrskylä ja Kouvola. Keski-Uudellamaalla, Lentoradan ja Paippis-tientien välillä tarkastellaan kahta vaihtoehtoista linjausta: Keravan poh-

20.11.2024

joinen vaihtoehto (KP) ja Keravan eteläinen vaihtoehto (KE). Tavarajunaliikenteen mahdollisuutta tutkitaan Keravan ja Kouvolan välillä.

Itäradan linjausvaihtoehdot erkaantuvat Lentoradan tunnelista Vantaan ja Tuusulan rajalla, minkä jälkeen linjausvaihtoehdot kulkevat tunnelissa Sipooseen saakka. Ratalinjaus kulkee tunnelissa Keravan keskusta- ja taajama-alueiden sekä Keravanjoen ali. Vaihtoehdot nousevat maan pinnalle Sipoossa maa- ja metsätalousvaltaisella alueella, jolla on haja-asutusta. Keravan pohjoisen vaihtoehdon ratageometria mahdollistaa tunneliaseman suunnittelemisen Keravalle myöhemmässä vaiheessa. Tunnelivaihtoehtojen suuaukkojen sijainti tarkentuu alustavassa yleissuunnittelussa syksyn 2024 aikana.

Keravan eteläisen vaihtoehdon linjaus voi nousta maan pinnalle pohjoista linjausta aiemmin, mahdollistaen lyhyemmän tunneliosuuden. Tunnelivaihtoehtojen suuaukkojen sijainti tarkentuu alustavassa yleissuunnittelussa syksyn 2024 aikana.

Nikkilän vaihtoehto (N) asettuu muista linjausvaihtoehdoista poiketen kahdelle tarkasteluvälille. Linjaus erkaantuu Keravan eteläisestä tai pohjoisesta vaihtoehdosta Keravalla ja jatkaa Nikkilän taajaman kautta kohti Porvoota yhdistyen Sähköaseman eteläiseen linjausvaihtoehtoon. Nikkilän ratalinjausvaihtoehto (N) kulkee Keravan alueella tunnelissa ja nousee maan pinnalle Sipoossa, Talman jälkeen.

Vaikutusten arviointi maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Molemmat Itäradan linjausvaihtoehdot (KE ja KP) kulkevat koko matkan Keravan kohdalla tunnelissa. Linjausten välittömässä läheisyydessä sijaitsee Keravan rautatieaseman valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (Keravan rautatieasema, RKY 2009) asemakaavassa suojeltuine rakennuksineen. Linjaukset kulkevat myös Keravan yleiskaavassa maisemallisesti ja / tai kaupunkikuvallisesti arvokkaaksi merkityn Keravan jokilaakson maisemakokonaisuuden alitse ja asemakaavassa suojellun Keravan kartanoalueen läheisyydessä. Lisäksi Keravan rakennusinventointia ollaan päivittämässä, minkä seurauksena saadaan päivitettyä tietoa Keravan rakennuskannasta ja siihen liittyvistä arvoista.

Ohjelman mukaan maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnin pohjaksi tehdään maisemaselvitys, jossa analysoidaan tarkastelualueen maiseman rakennetta ja laatua. Arviointityössä tarkastellaan ratahankkeen rakenteiden ja toimintojen vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriympäristöön ratalinjauksen kohdalla ja sitä ympäröivillä alueilla ja huomioidaan hankkeen rakentamisen, käytön sekä käytöstä poiston aikaiset välittömät ja välilliset vaikutukset. Myös vaihtoehtojen tuomat niin pysyvät kuin väliaikaiset muutokset maiseman ja

20.11.2024

kulttuuriympäristön rakenteeseen, laatuun ja luonteeseen nykytilaan verrattuna tarkastellaan. Tätä arviointityötä varten Keravan osalla tarvitaan siis myös tietoa tunnelin rakentamisen tavoista ja mahdollisista tunneliin liittyvistä maanpäällisistä rakennelmista tai rakenteista.

Ohjelmassa todetaan, että maiseman ja kulttuuriympäristön luonteeseen ja laatuun kohdistuvien muutosten suuruusluokka on riippuvainen vaikutusten laajuudesta, maiseman ominaispiirteistä sekä maiseman muutoksensietokyvystä tai maiseman herkkyydestä. Maiseman herkkyyteen vaikuttaa muun muassa arvoluokka (valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokas), maisematilojen eheys, vaihtelevuus ja pienipiirteisyys, avautuvat näkymälinjat sekä sijainti suhteessa uusiin rakenteisiin. Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon näkemyksen mukaan maiseman ja kulttuuriympäristön luonteeseen ja laatuun kohdistuvia muutoksia ja muutoksen suuruutta tulee Keravalla arvioida paitsi edellä mainitulla Keravan valtakunnallisesti arvokkaan rautatieaseman ympäristössä myös erityisesti asemakaavassa suojeltujen sekä paikallisesti arvotettujen kulttuuriympäristöjen, kuten Keravanjokilaakson, alueilla, jotka ovat erityisen herkkiä muutokselle. Myös tiivis kaupunkirakenne muualla ratalinjausvaihtoehtojen kohdalla tuo omat reunaehdonsa mahdolliselle maanpäälliselle rakentamiselle ja maanpäällisille rakenteille. Muita ratahankkeen vaikutuksia voivat olla lisääntynyt liikenne ja sitä kautta maisemakokemuksen ja maisemamielikuvan muutos, jotka saattavat aiheuttaa muutoksia ihmisten elinympäristössä, hyvinvoinnissa tai elämänlaadussa. Tiivistyvässä ja muuttuvassa kaupunkirakenteessa ja maisemassa nämä sosiaaliseen kestävyYTEEN vaikuttavat tekijät tulee ottaa huomioon ekologisen kestävyYTEEN rinnalla.

Tuusulan rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta Keski-Uudenmaan alueellisella vastuumuseolla ei ole Itäradan YVA:n ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan huomautettavaa.

Vaikutusten arviointi arkeologiseen kulttuuriperintöön

YVA-ohjelman mukaan ratavaihtoehtojen alueella suoritetaan arkeologinen inventointi, jonka työohjelma on esitelty alueellisille vastuumuseoille. Itäradan alueella tehtävän inventoinnin tavoitteena on selvittää eri linjausvaihtoehtojen alueilla sijaitsevat arkeologiset kohteet, jotta ne voidaan huomioida YVA-menettelyssä ja arvioida niiden vaikutusta radan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Inventoinnissa huomioidaan sekä esihistorialliset että historialliset kohteet. Lisäksi inventoinnissa tarkastetaan linjausvaihtoehtojen alueella tai niiden välittömässä läheisyydessä sijaitsevat ennestään tunnetut arkeologiset kohteet. Raportti valmistuu talvella 2025.

20.11.2024

YVA-ohjelmassa mainittujen, ennestään hankealueelta tunnettujen kiinteiden muinaisjäännösten paikkatietoaineisto ja kuvaukset perustuvat muinaisjäännösrekisterin tietoihin. Tiedot linjausvaihtoehtojen alueilla sijaitsevista arkeologisista kohteista todennäköisesti tarkentuvat käynnissä olevan inventoinnin aikana. Inventointiraportin valmistuttua, se tulee lähettää museolle hyväksyttäväksi, jolloin museo kirjaa arkeologisista kohteista raportoidut tiedot Museoviraston ylläpitämään muinaisjäännösrekisteriin. Museo ottaa kantaa rakentamiseen liittyvien töiden vaikutuksista arkeologiseen kulttuuriperintöön, kun inventoinnin tulokset ovat käytettävissä.

Lisätiedot

Tiina Mikkanen, tutkija, puhelin: 09 310 71552
tiina.mikkanen(a)hel.fi

Kulttuuriympäristöpäällikkö

Tiedoksi

Museovirasto

Helsingin kaupunki
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristöpäällikkö

5 (5)

20.11.2024

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.